

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
**«ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

здобувачам освіти першого (бакалаврського) рівня
денної форми навчання
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Укладач С. І. Матвієнко

Ніжин – 2021

УДК 378.147.091.32:373.2:796.011.1](072.8)

М 54

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 16 від 30.07.2021 р.

Рецензенти:

Аніщук А. М. – доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук, гарант ОПП «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня у НДУ імені Миколи Гоголя;

Заплішний І. І. – доцент кафедри географії, туризму та спорту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;

Штанько Н.О. – методист закладу дошкільної освіти №15 «Росинка», м. Ніжин Чернігівської обл.

Матвієнко С. І.

Методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Теорія та М54 методика фізичного виховання та валеологічної освіти» / уклад. С. І. Матвієнко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – 44 с.

У посібнику представлено методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти» для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Запропоновано наступний алгоритм укладення методичних рекомендацій до кожної теми семінарського заняття: визначення етапів проведення

Доцільний для викладачів вищих навчальних закладів; студентів спеціальності 012 "Дошкільна освіта" ОКР «бакалавр».

УДК 378.147.091.32:373.2:796.011.1](072.8)

© С. І. Матвієнко, укладання, 2021
© Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021

З М І С Т

Передмова	4
Структура навчальної дисципліни	8
Тематика семінарських занять	8
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фізичного виховання та валеологічної освіти дітей раннього та дошкільного віку	9
Теоретичні основи фізичного виховання дітей дошкільного віку	9
Характеристика засобів фізичного та валеологічного виховання	12
Змістовий модуль 2. Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками	16
Методика формування фізичних якостей у дітей дошкільного віку	16
Методика проведення занять з фізичної культури	19
Методика проведення рухливих ігор	27
Форми забезпечення рухової активності. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня	29
Змістовий модуль 3. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти та у сім'ї	33
Організація фізичного виховання у ЗДО	33
Організація валеологічного виховання у ЗДО	37
Рекомендовані джерела до вивчення курсу	40

ПЕРЕДМОВА

У наш час актуальними стають вимоги до особистих якостей сучасного студента – вміння самостійно поповнювати та оновлювати знання, вести самостійний пошук необхідного матеріалу, бути творчою особистістю. Орієнтація навчального процесу закладу вищої освіти на особистість, що саморозвивається, самоудосконалюється, унеможлиблює процес навчання без урахування індивідуально-особистісних особливостей тих, хто навчається, надання їм права вибору шляхів і способів навчання. З'являється нова мета освітнього процесу – виховання компетентної особистості, орієнтованої на майбутнє, здатної вирішувати типові проблеми і завдання виходячи з набутого навчального досвіду та адекватної оцінки конкретної ситуації.

Особливостями семінарських занять є поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекційних заняттях; формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу й узагальнень; опанування навичок організації професійної діяльності; накопичення первинного досвіду організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; оволодіння навичками керівництва процесом фізичного виховання дошкільників у майбутній педагогічній діяльності.

Структура семінарського заняття передбачає: попередній контроль знань, навичок і вмінь студентів; формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів; розв'язування завдань та їх обговорення; їх перевірка та оцінювання. Оцінки за семінарські заняття враховуються, виставляючи підсумкову оцінку з навчальної дисципліни.

Семінарські заняття з навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти» мають відповідати таким вимогам:

- розуміння з боку студентів необхідності володіти базовими теоретичними знаннями у галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- розуміння студентами цілісності процесу формування у дітей дошкільного віку засад здорового способу життя

- через залучення їх до різних видів фізкультурно-оздоровчої роботи;
- усвідомлення необхідності вироблення навичок і вмінь, що мають професійну спрямованість;
 - розуміння студентами сучасних вимог дошкільної освіти щодо забезпечення належного фізичного розвитку дитини, підтримки її здоров'я у процесі цілеспрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи та за взаємодії із сім'ю з даної проблеми;
 - навчання студентів раціональних методів оволодіння навичками і вміннями організації власної навчальної діяльності;
 - дотримання систематичності й логічної послідовності у формуванні навичок, умінь та компетенцій студентів;
 - забезпечення самостійної діяльності кожного здобувача вищої освіти бакалаврського рівня;
 - чітка професійна спрямованість кожної із тем курсу, обраних у якості семінарських занять;
 - постійне заохочення навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

На початкових курсах мета семінарів полягає в ознайомленні студентів з особливостями самостійної роботи, з науковою та науково-методичною літературою, законодавчо-нормативною базою у галузі валеології та валеології дошкільного дитинства, а також з різних питань організації фізкультурно-оздоровчої роботи у ЗДО, стосовно інновацій в фізичному вихованні дошкільників тощо. Робота студента на семінарських заняттях спрямована на оволодіння студентами методикою фізичного виховання дітей різного віку у ЗДО та сім'ї. Удосконаленню навичок самостійної навчальної діяльності студентів сприятиме написання ними повідомлень, міні-доповідей з їхнім подальшим обговоренням, а також рефератів як одного із видів модульного підсумкового контролю.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є забезпечення кваліфікаційної компетентності майбутніх фахівців у збереженні та зміцненні здоров'я дошкільнят, у формуванні

розуміння пріоритетності фізкультурно-оздоровчої роботи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти» є ознайомлення студентів із теорією та методикою фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників у закладі дошкільної освіти.

- 1) оволодіння майбутніми педагогами основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни;
- 2) формування стійкого інтересу до навчальної дисципліни, усвідомлення пріоритетності здійснення фізичного виховання дітей та набуття нами знань та практичних умінь у галузі здорового способу життя;
- 3) оволодіння студентами методикою фізичного виховання та проведення різних форм оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти з урахуванням інноваційних підходів;
- 4) формування у студентів практичних умінь і навичок виконання фізичних вправ та проведення усіх організаційних форм роботи з фізичного виховання та валеологічної роботи з дошкільниками;
- 5) забезпечення оптимальних умов навчання, діяльності та відпочинку дітей дошкільного віку відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти

Професійні компетенції, які мають здобути студенти у межах вивчення навчальної дисципліни

1. Здатність до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатність до розробки методики та технологій для розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей на основі розуміння і застосування положень фізіології, морфології, біохімії, біохімічних основ фізичного виховання, біомеханіки.
2. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності.
3. Здатність освоювати та вдосконалювати рухові уміння і навички з різних видів рухової активності та підтримувати загальний рівень фізичної активності і здоров'я.
4. Здатність відповідати за результати фахової діяльності, планувати та здійснювати професійний розвиток.
5. Здатність формувати в дошкільників компетентності з

фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури.

Методичні рекомендації до проведення семінарських занять охоплюють центральні теми навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти». До кожної теми надається план семінарського заняття, визначаються знання та уміння студента, яких він набуде по засвоєнню даної теми; завдання для самостійної роботи студентів; надаються рекомендації з підготовки питань семінару; надається перелік рекомендованих джерел до теми.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		с/п	лаб	с.р.	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1					
Теоретичні основи фізичного виховання та валеологічної освіти дітей раннього та дошкільного віку					
Т.1. Предмет та основні поняття навчальної дисципліни	7	2			5
Т.2. Теоретичні основи фізичного виховання дітей дошкільного віку	9	2	2		5
Т.3. Валеологія дошкільного дитинства	10	2			8
Т.4. Фізично-оздоровче виховання дітей раннього віку	8				8
Т.5. Характеристика засобів фізичного та валеологічного виховання	10		2		8
Разом за змістовим модулем 1	44	6	4	-	34
Змістовий модуль 2					
Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками					
Т.6. Методика формування фізичних якостей у дітей дошкільного віку	10	2	2		6
Т.7. Методика навчання дітей основних рухів	6	2			4
Т.8. Методика проведення занять з фізичної культури	24	2	4	4	14
Т.9. Методика проведення рухливих ігор	22	2	2	6	12
Т. 10. Методика навчання вправ спортивного характеру	6				6
Т. 11. Методика проведення спортивних ігор	6				6
Т.12. Форми забезпечення рухової активності. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня	16		2	6	8
Разом за змістовим модулем 2	90	8	10	16	56
Змістовий модуль 3					
Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти та у сім'ї					
Т.13. Організація фізичного виховання у ЗДО	12	2	2		8
Т.14. Організація валеологічного виховання у ЗДО	20	2	2	8	8
Т.15. Організація взаємодії із сім'єю з питань фізичного виховання дошкільників та формування у них основ здорового способу життя	8				8
Разом за змістовим модулем 3	40	4	4	8	24
ІНДЗ	6				6
Усього годин	180	18	18	24	120

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теоретичні основи фізичного виховання та валеологічної освіти дітей раннього та дошкільного віку (4 год.)

Тема семінарського заняття ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Семінарське заняття №1

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Мета фізичного виховання дошкільників та її їх взаємоузгодженість та шляхи реалізації в контексті організації валеологічного виховання.
2. Основні завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку – оздоровчі, освітні, виховні.
3. Принципи навчання у фізичному вихованні.
4. Методи і прийоми фізичного виховання.

Основні поняття: фізичне виховання, мета, завдання, принцип, метод, методичний прийом.

≡ **Знання та уміння студента**

Студент має:

- орієнтуватися в документально-нормативній базі дошкільної освіти (Базовий компонент та державні комплексні Програми дошкільної освіти), де зазначено основні підходи до збереження та зміцнення здоров'я дитини;
- знати мету та завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку та розуміти їх взаємоузгодженість із загальними основами валеологічного виховання дошкільників;
- обґрунтовувати комплексний підхід до вирішення завдань фізичного виховання у дошкільному віці;
- знати принципи організації фізкультурно-оздоровчого процесу в закладі дошкільної освіти та вміти використовувати їх у роботі з дітьми;

- знати методи фізичного виховання дітей та уміти обґрунтовувати доцільність добору певних методичних прийомів в окремих елементах роботи з дітьми.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. На основі вивчення державного стандарту дошкільної освіти в Україні – Базового компоненту (нова редакція, 2021 р.), проаналізуйте його основні положення щодо спрямованості педагогічних впливів на збереження та зміцнення здоров'я дитини. Проаналізуйте зміст освітнього напрямку «Особистість дитини» та вкажіть, які підходи визначаються у даному документі щодо забезпечення рухової та здоров'язбережувальної компетентності дошкільника. Визначте, яку роль у цьому відіграють набуті дитиною уміння фізкультурно-оздоровчої та здоров'язбережувальної діяльності.

2. Розкрийте специфіку кожного із завдань фізичного виховання дошкільників та на основі позицій БКДО, чинних Програм виховання та розвитку дошкільників встановіть взаємозв'язок цих завдань.

3. Розкрийте кожен із головних загально дидактичних принципів, пов'язуючи їх із основами фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку. Акцентуйте на сучасних підходах (гуманістичному, особистісно орієнтованому, діяльнісному тощо), які забезпечують ефективність використання кожного із принципів.

4. Складіть схему-малюнок класифікації методів фізичного виховання. Занесіть до неї методичні прийоми відповідно до їх співвідношення із основним методом.

Питання для самоперевірки

1. Надайте визначення ключових понять теми: принцип, метод, методичний прийом.
2. Якою є мета фізичного виховання дошкільників?
3. Перелічіть завдання, які дозволяють реалізувати мету фізичного виховання дошкільників.
4. У чому визначається єдність навчання, виховання та розвитку у процесі фізичного виховання?
5. Назвіть класифікацію методів фізичного виховання дошкільників.

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Степаненкова Э. Я. Теория и методика физического воспитания и развития ребёнка : учеб. пособ. Москва: Академия, 2001. 224 с.
3. Шебеко В. Н. Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста. Минск: «Вышэйшая школа», 2015. 254 с.
4. Худолій О.М. Методи фізичного виховання. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2009. №1. С. 19-20.
5. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція, 2021) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.kr-admin.gov.ua> – Назва з екрану
6. Додаток до листа МОН України від 16.08.2010 р. № 1/9-563 «Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу» / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>. – назва з екрану.
7. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / Наук. кер проекту В.О. Огневюк. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

Тема семінарського заняття
ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО
ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ (2 год.)

Семінарське заняття №2

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Класифікація та характеристика засобів фізичного виховання.
2. Засоби валеологічного виховання дошкільників.
3. Характеристика фізичних вправ як основи фізичного виховання.
4. Закономірності та етапи формування рухових умінь та навичок.

Основні поняття: *фізичне виховання, валеологічне виховання, засіб виховання, фізичні вправи, рухове уміння, рухова навичка.*

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- знати класифікацію засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку та обґрунтовувати їх сутність.
- знати засоби валеологічного виховання дітей дошкільного віку та пов'язувати їх із проведенням фізкультурно-оздоровчої роботи у ЗДО.
- визначати розуміння сутності фізичних вправ як головного засобу фізичного виховання дітей.
- знати основні поняття в категорії «фізичні вправи» (зміст вправи, форма вправи, техніка вправи, просторові характеристики вправи, часові характеристики вправи, ритмічні характеристики вправи, амплітуда руху, деталі техніки тощо).
- розуміти специфіку понять «рухове уміння» та «рухова навичка» та визначати логіку переходу від стану рухового

уміння до рухової навички стосовно роботи з дітьми дошкільного віку.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. На основі розуміння сутності поняття «педагогічний засіб», визначте, які з них є найбільш ефективним для організації роботи з фізичного виховання дошкільників. Урахуйте вплив віку та фізіологічних можливостей дитини (за кожним роком життя) щодо специфіки використання кожного із засобів фізичного виховання. У розкритті першого питання семінару слід звернути увагу на важливість комплексного використання засобів фізичного / валеологічного виховання у роботі з дітьми.
2. Характеристику засобів валеологічного виховання краще надавати на основі укладання Вами малюнку-схеми «Засоби валеологічного та фізичного виховання дошкільників». Обов'язково визначте на схемі, які засоби є спільними (наприклад, фізичні вправи та рухливі ігри), а які більшою мірою мають валеологічне спрямування (наприклад, раціональне харчування, природні фактори загартування тощо).
3. Третє питання семінарського заняття потребує від Вас засвоєння основних понять теми, пов'язаних із таким, як «фізичні вправи». Укладання понятійного словничка за рубриками «Основи фізичної вправи», «Просторові характеристики вправи», «Часові характеристики вправи», «Ритмічні характеристики вправи» або запропонованих Вами, що надасть чіткості у засвоєнні Вами матеріалу теми.
4. При опрацюванні матеріалу щодо етапності формування рухової навички, зверніть увагу на те, яка роль відводиться таким методам та методичним прийомам, як показ (злитий або за частинами, коментар, вправляння тощо). З'ясуйте, яку роль відіграють вправи з варіацією на удосконалення техніки руху.

Питання для самоперевірки

1. Назвіть засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.
2. Назвіть засоби валеологічного виховання дошкільників. Поясніть їх спільні позиції із засобами фізичного виховання.
3. Перелічіть основні характеристики фізичних вправ. Розкрийте кожну із них.
4. Скільки етапів передбачає процес формування рухової навички? Розкрийте кожен із них.
5. Назвіть закономірності формування рухової навички.
6. Надайте характеристику функціональних систем рухових дій (за П.К. Анохіним).
7. Розкрийте особливості розвитку творчості у процесі опанування рухових дій та вправ.
8. Розкрийте роль музичного супроводу у процесі роботи над опануванням дітьми навичок руху.

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Степаненкова Э. Я. Теория и методика физического воспитания и развития ребёнка : учеб.пособ. Москва: Академия, 2001. 224 с.
3. Синягина Н. Ю., Кузнецова И. В. Как сохранить и укрепить здоровье детей: Психологические установки и упражнения. Москва: Владос, 2004. 150 с.

9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
Теоретичні основи фізичного виховання та валеологічної освіти дітей раннього та дошкільного віку (8 год.)

Тема семінарського заняття
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Семінарське заняття №3

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Фізична якість як необхідна умова життєдіяльності та показник фізичного розвитку людини.
2. Види фізичних якостей, їх характеристика та взаємозв'язок.
3. Методичні основи роботи з формування фізичних якостей у дітей дошкільного віку.
4. Методики оцінки розвиненості фізичних якостей у дошкільників різного віку.

Основні поняття: фізична якість, спритність, окомір, координація, рівновага, сила, швидкість, гнучкість, витривалість, фізичний розвиток, ампліфікація.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- визначати розуміння поняття «фізична якість», пов'язувати його сутність із іншими поняттями фізичного виховання («фізичний розвиток», рухова підготовка, спорт тощо);
- знати класифікацію фізичних якостей та уміти пояснити їх взаємозалежність стосовно фізичного розвитку дитини та необхідності проведення цілеспрямованої роботи з фізичного виховання;
- уміти наводити приклади, які пояснюють взаємоузгодженість фізичних якостей у процесі фізичного розвитку дитини;

- знати основи методики формування кожної із фізичних якостей (відповідно до її специфіки), а також формування комплексу фізичних якостей у дітей з урахуванням таких факторів, як вплив морфологічних та функціональних змін м'язової системи відповідно до віку дитини; вплив статі та стану нервової системи тощо;
- знати методики оцінки розвиненості фізичних якостей у дошкільників різного віку та визначати специфіку їх використання.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. При підготовці до першого та другого питання семінарського заняття краще розробити таблицю, до якої Вам доцільно заносити основні положення матеріалу підручника. Пропонуємо наступну орієнтовну таблицю (табл.1):

Таблиця 1

Види фізичних якостей та специфіка їх розвитку у дошкільників

Фізична якість (ФЯ)	Характеристика ФЯ	Специфіка формування ФЯ	Взаємозв'язок з іншими ФЯ	Ваш вибір
сила				
швидкість				
спритність				
рівновага				
окомір				
витривалість				
гнучкість				

2. При підготовці до відповіді на третє питання семінарського заняття, з метою конкретизації матеріалу підручника, розробіть таблицю, до якої Ви зможете заносити опрацьований вами матеріал. Пропонуємо наступну орієнтовну таблицю (табл. 2):

Таблиця 2**Методичні основи формування фізичних якостей у дошкільників**

Фізична якість (ФЯ)	Етапи у формуванні ФЯ	Методи та методичні прийоми	Засоби, доцільні у формуванні ФЯ	Ігри, доцільні при формуванні ФЯ
сила				
швидкість				
спритність				
рівновага				
окомір				
витривалість				
гнучкість				

3. Для ознайомлення із методиками діагностування розвиненості фізичних якостей у дошкільників, скористайтеся матеріалами мережі Інтернет, певний перелік сайтів, корисних для Ваших розробок, запропоновано нижче.

Питання для самоперевірки

1. Перерахуйте фізичні якості, які слід формувати у дошкільників у процесі їхніх занять фізичною культурою.
2. За допомогою яких фізичних вправ розвиваються різні фізичні якості у дітей?
3. Які педагогічні методи та прийоми доцільно використовувати задля формування у дітей фізичних якостей?
4. Використання яких засобів визначає ефективність у роботі інструктора з фізичної культури з формування у дошкільників фізичних якостей?
5. Яке значення мають фізичні якості у побуті та виробничій діяльності людини?
6. Охарактеризуйте специфіку формування сили (або іншої фізичної якості) у дошкільників та вплив розвиненості інших фізичних якостей на розвиток даної якості.
7. Який вплив визначає стан нервової системи дитини на розвиток тієї чи іншої фізичної якості?
8. Наведіть приклади впливу статі дитини на розвиток у неї

фізичної якості.

9. Назвіть тести для оцінки розвиненості фізичних якостей у дітей різного віку. Якою є специфіка використання таких тестів?
10. Який вплив визначає формування фізичних якостей у дошкільників на розвиток особистості дитини, її морально-вольових якостей?

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Глазырина Л. Д., Овсянкин В. А. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста: пособие для педагогов дошкол. учреждений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 176 с.
3. Зайцев А. А., Конеева Е. В., Полещук Н. К., Соллогуб С. А. Физическое воспитание дошкольников: учеб. пособ. Калининград, 1997. 71 с.
4. Кожухова Н.Н., Рыжкова Л.А., Самодурова М.М. и др. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях: учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Под ред А. Козловой. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.

Тема семінарського заняття МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (2 год.)

Семінарське заняття №4

Етапи проведення заняття

- I. Визначення цілей заняття.
- II. Огляд літератури за темою.
- III. Обговорення питань:

1. Заняття з фізичної культури як провідна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ. Види завдань, які реалізуються на занятті.
2. Структура і типи фізкультурних занять.
3. Сучасні підходи до організації та проведення занять з фізичної культури. Добір вправ для фізкультурних занять (огляд сучасних досліджень).
4. Методика проведення занять у різних вікових групах.
5. Методика проведення занять у різновіковій групі.

Основні поняття: заняття, заняття з фізичної культури, структура заняття, завдання фізичного виховання дітей, методика, вікова група, різновікова група.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти специфіку заняття з фізичної культури як такого, що найбільш повно вирішує основні завдання у галузі фізичного виховання дітей;
- розуміти специфіку комплексності заняття щодо видів роботи (вправи різних видів, основні рухи, ігри), удосконалення основних рухів, фізичних якостей дітей тощо;
- знати основні типи заняття з фізичної культури (за змістом та педагогічними завданнями);
- знати типологію занять з фізичної культури з урахуванням новацій дошкільної освіти;
- знати методику проведення занять з фізичної культури у

- різних вікових групах, з урахуванням специфіки різновікової групи та проведення занять на свіжому повітрі;
- уміти визначати методичні основи проведення заняття з фізичної культури для кожної вікової групи з урахуванням специфіки використання педагогом методів, методичних прийомів, засобів тощо.
 - уміти опрацьовувати джерела, де висвітлюється педагогічний досвід щодо проведення занять з фізичної культури у ЗДО.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. Для більш ґрунтовного висвітлення питань семінарського заняття Вам слід звернутися також до змісту Програми виховання та розвитку дитини (за Вашим вибором). Адреса посилання на сайт МОН України, де розміщено дані програми: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – Назва з екрану.
2. Інформацію стосовно сучасної практики проведення занять з фізичної культури можна віднайти на ряді сайтів, рекомендації стосовно окремих надано у списку рекомендованих джерел до лекції. Працюючи з джерелами, визначте для себе, які новації відбуваються у практиці фізичного виховання. Це може стосуватися добору ігрових технологій, використанню різних оздоровчих технологій на заняттях тощо. Занотуйте свої думки та озвучте на семінарському занятті із зазначенням інформаційного джерела, яким Ви скористалися.
3. З тим, щоб більш конкретно визначити методичні основи заняття з фізичної культури, скористайтеся розробленою Вами порівняльною таблицею. Орієнтовну позиції такої схематики методичних засад заняття з фізичної культури для кожної із вікових груп представлено у таблиці 3.

Таблиця 3

**Методичні основи заняття з фізичної культури
для різних вікових груп**

Вікова група	Тривалість заняття	Методи, методичні прийоми та специфіка їх використання	Проведення рухливої гри	Атрибути	Роль інструктора з фізичного виховання	Додатково
I молодша						
II молодша						
Середня						
Старша						
Різнорікова						

Питання для самоперевірки

1. Яка роль занять з фізичної культури у системі фізичного виховання дітей дошкільного віку?
2. Охарактеризуйте типи занять з фізичної культури залежно від поставлених педагогічних завдань.
3. Розкрийте структуру занять з фізичної культури та коротко схарактеризуйте зміст роботи в кожній частині заняття.
4. Які особливості проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах: перша та друга молодша, середня, старша?
5. Які особливості методики проведення занять з фізичної культури у мішаних за віком групах?
6. Які особливості методики проведення занять з фізичної культури, на повітрі?
7. Розкрийте специфіку підготовки вихователя до проведення заняття з фізичної культури.

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 120 с.
3. Малозёмова И. И. Физическое воспитание дошкольников: теоретические и методические основы: учебное пособие

для студентов педагогических вузов.

<http://elar.uspu.ru/handle/uspu/11642>

4. Шишкина В. А. В детский сад – за здоровьем: пособ. для педагогов, обеспечивающих получение дошкольного образования. Минск: Зорныверасень. 2006. 184 с.
5. Шишкина В. А., Дедулевич М. Н. Методика физического воспитания: учеб. пособ. Минск: Літаратура і Мастацтва, 2011. 176 с.

Тема семінарського заняття
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
(2 год.)

Семінарське заняття №5

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Шляхи урегулювання фізичних навантажень на дитину у процесі її занять фізичною культурою.
2. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури.
3. Загальна та моторна щільність заняття з фізичної культури.
4. Травмо безпечність та здоров'язбереження на заняттях з фізичної культури у ЗДО.

Основні поняття: заняття, заняття з фізичної культури, фізичні навантаження, зняття фізичних навантажень, способи організації роботи, загальна щільність заняття, моторна щільність заняття.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти необхідність урахування величини фізичних навантажень на дитину у процесі її занять фізичними вправами та рухом;
- знати сучасні підходи до збереження здоров'я дитини через уникнення небезпечних для здоров'я та життя, травмуючих ситуацій, які можуть визначитися у процесі занять дитини фізичними вправами та рухом;
- знати раціональні способи організації дітей на занятті з метою урегулювання фізичних навантажень на них;
- знати основні шляхи урегулювання фізичних навантажень на дитину у процесі її занять фізичною культурою (лікарсько-профілактичний; через способи організації дітей; через правильний розрахунок загальної та рухової щільності заняття);
- уміти характеризувати кожен із шляхів урегулювання

фізичних навантажень на дитину з наведенням прикладів роботи з дітьми;

- уміти розраховувати різні характеристики щільності заняття з фізичної культури стосовно кожної із вікових груп;
- уміти визначати в середовищі проведення занять з дітьми активним рухом травмонебезпечних ситуацій.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. При підготовці до відповіді на перше питання семінарського заняття структуруйте матеріал лекції, рекомендованих джерел (підручників) за умовною схематикою (запропоновано нами на Рис. 1):

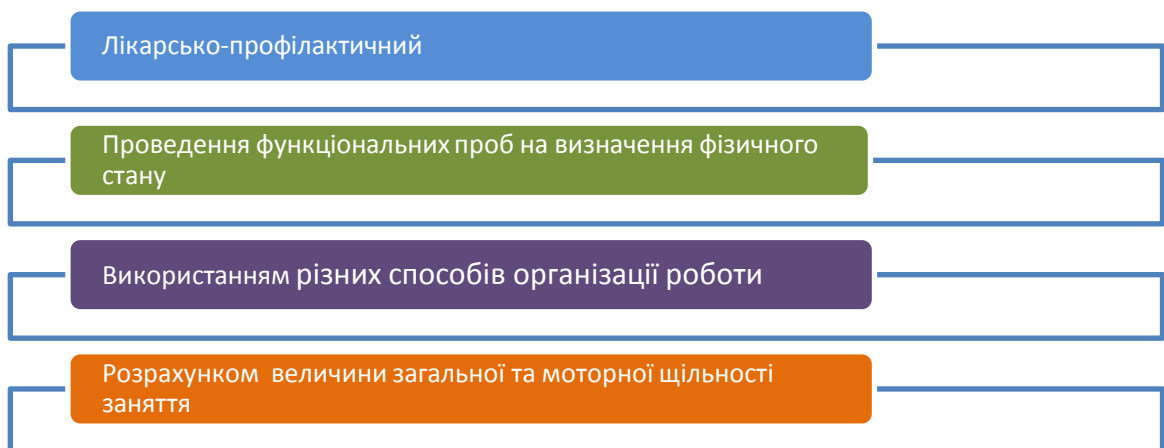

Рисунок 1

Способи урегулювання фізичних навантажень на дитину у процесі її занять фізичною культурою

2. Відповідь на друге питання семінарського заняття уможливорює для Вас укладання схеми, яка включає кожен із видів способів організації дітей на заняттях з фізичної культури. Пропонуємо Вам одну із таких схем. У пустих фігурах запишіть специфіку кожного із способів, що розташовані поряд.
3. Розкриття питання стосовно урахування педагогом при розробці заняття з фізичної культури загальної та моторної щільності краще супроводжувати прикладами раціонального добору елементів заняття (тривалість проведення вправ вступної частини, занять кожним із основних рухів тощо).
4. При підготовці до четвертого питання семінару, проаналізуйте зміст парціальних програм валеологічного та фізкультурно-оздоровчого спрямування.

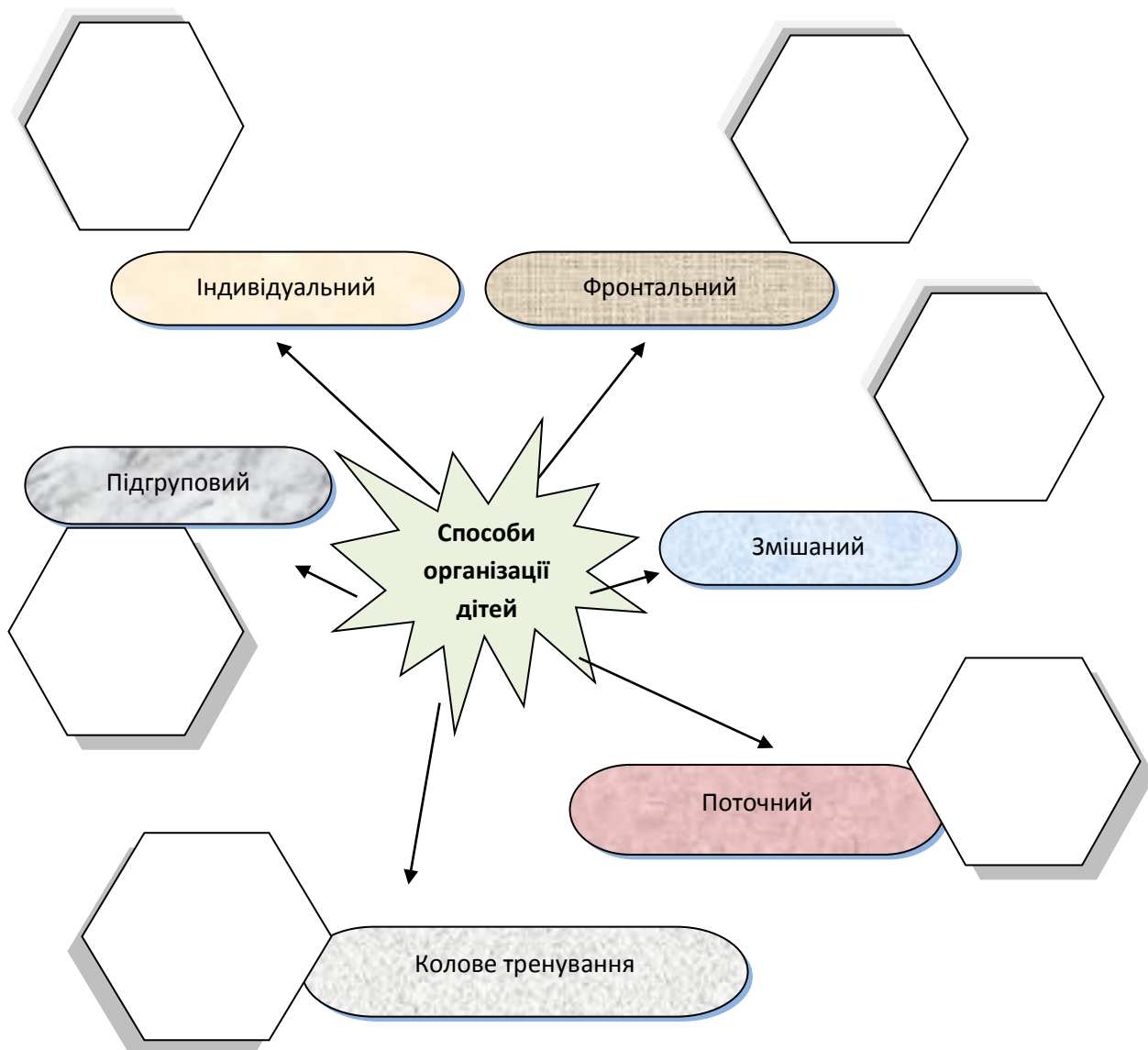

Рисунок 1

Способи організації дітей на занятті з фізичної культури

Питання для самоперевірки

1. Перерахуйте основні шляхи урегулювання фізичних навантажень на дитину у процесі занять фізичною культурою. Охарактеризуйте кожний із таких шляхів організації роботи інструктора з фізичної культури.
2. Назвіть способи організації дітей під час виконання основних рухів.
3. Які характерні риси фронтального способу організації навчальної діяльності дітей?
4. Коли доцільно використовувати поточний спосіб організації навчальної діяльності дітей?
5. Охарактеризуйте груповий спосіб організації навчальної діяльності дітей.
6. Які характерні риси змінного способу організації навчальної діяльності дітей?
7. Охарактеризуйте спосіб колового тренування при виконанні основних рухів.
8. Коли доцільно використовувати індивідуальний спосіб організації дітей при виконанні основних рухів?
9. Розкрийте зміст понять «загальна щільність заняття» та «моторна щільність заняття».

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 120 с.
3. Малозёмова И. И. Физическое воспитание дошкольников: теоретические и методические основы: учебное пособие для студентов педагогических вузов. [Электронный ресурс] <http://elar.uspu.ru/handle/uspu/11642>
4. Шишкина В. А. В детский сад – за здоровьем: пособ. для педагогов, обеспечивающих получение дошкольного образования. Минск: Зорныверасень. 2006. 184 с.
5. Шишкина В. А., Дедулевич М. Н. Методика физического воспитания: учеб. пособ. Минск: Літаратура і Мастацтва, 2011. 176 с.

Тема семінарського заняття МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ РУХЛИВИХ ІГОР (2 год.)

Семінарське заняття №6

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Характеристика рухливої гри як засобу та методу фізичного виховання дітей.
2. Класифікація рухливих ігор:
3. Структура рухливої гри
4. Організація та педагогічне керівництво рухливою грою:
5. Методика проведення рухливих ігор у різних вікових групах.
6. Види народних рухливих ігор та їх характеристика.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- знати специфіку рухливої гри як основної форми рухової діяльності дітей
- знати різні класифікації рухливих ігор
- розуміти відмінності між рухливою грою та гімнастичною вправою
- знати структуру рухливої гри;
- розуміти значення рухливої гри для всебічного розвитку дитини
- знати прийоми ускладнення та варіативності рухливих ігор
- знати та визначати на практиці безпосереднього проведення ігор методичні основи даної роботи
- розуміти специфіку українських народних рухливих ігор, їх відмінність від ігор інших видів
- виявляти знання щодо методики проведення рухливих ігор у різних вікових групах.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. З'ясуйте параметри, за якими визначаються класифікації рухливих ігор та вибудуйте схему таких класифікацій. Обґрунтуйте, які з критеріїв класифікації Ви б визначили найважливішими стосовно рухливих ігор даного виду. Визначте ознаки гри та письмово схарактеризуйте кожну з них.
2. В обґрунтуванні рухливої гри як засобу всебічного розвитку дітей дошкільного віку урахуйте сучасні вимоги дошкільної освіти до розвитку особистості дитини-дошкільника, перш за все, спираючись на зміст Базового компонента дошкільної освіти в Україні.
3. Наведіть приклади народних рухливих ігор з урахуванням вікових особливостей дітей (за класифікацією О.В. Шевченко), використовуючи методичну літературу з фізичного виховання дошкільників, зразки планування роботи інструктора ЗДО з фізичного виховання, матеріали періодики з дошкільного виховання та матеріали *Internet* з даної проблеми.
4. У відповіді на питання №4-№5 семінарського заняття, складіть схему щодо добору видів рухливих ігор, підготовки вихователя до них, методики організації та проведення за усіма віковими групами. В окремій колонці наведіть приклади кількох ігор.
5. Користуючись матеріалами навчально-методичного посібника *Матвієнко С.І., Заплішний І.І. Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі: навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя. 2011. 119 с.*, перелічіть види українських народних рухливих ігор. Розкрийте, чим обумовлюється сюжетність у народних рухливих іграх.

Тема семінарського заняття
ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ.
ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАХОДИ В РЕЖИМІ ДНЯ
(2 год.)

Семінарське заняття №7

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Активізація рухової діяльності дошкільників як необхідність сьогодення. Поняття «рухова активність». Види рухової активності: цілеспрямована та довільна. Якісна та кількісна характеристика рухової активності дітей.
2. Рухова діяльність. Руховий режим. Поняття про активний та пасивний руховий режим та їх особливості.
3. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня та методика їх проведення.
4. Характеристика різних форм роботи з фізичного виховання в повсякденному житті.

Основні поняття: рухова активність, форми рухової активності, цілеспрямована рухова активність, довільна рухова активність, рухова діяльність, руховий режим, фізкультурні хвилинки, фізкультурні паузи, оптимальна рухова активність, піший перехід, фізкультурне свято, уранішня гімнастика, гімнастика після денного сну.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти роль рухової діяльності у фізичному розвитку дитини, задоволенні її природної біологічної потреби у русі;
- розуміти важливості занять дитини рухом, руховою діяльністю у становленні її особистості, формуванні особистісних якостей та умінь соціальної взаємодії;
- знати види рухової активності (цілеспрямованої та довільної) та уміння їх характеризувати;
- розуміти специфіку кількісної та якісної сторін рухової

- активності з огляду на урахування її при підготовці інструктора з фізичної культури до проведення фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми;
- розуміти природу гіподинамії та визначення шляхів її уникнення в організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками різного віку;
 - знати часовий обсяг рухової активності дітей (за кожною віковою групою) згідно із сучасними вимогами до організації фізичного виховання дітей у закладі дошкільної освіти;
 - знати методику проведення фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі дня з урахуванням новацій практики фізичного виховання дошкільників;
 - знати специфіку кожної із форм забезпечення активного відпочинку дітей та уміння обґрунтовувати методику їх проведення.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. Відповідь на перше питання семінарського заняття доцільно доповнити додатковими матеріалами (педагогічна періодика, матеріали мережі Інтернет тощо), які дозволять окреслити реальний стан практики закладів дошкільної освіти з питання забезпечення рухової активності дітей.
2. У розкритті специфіки цілеспрямованої та довільної рухової активності зазначте, якою мірою забезпечується їх кількісна та якісна сторони? Яку роль щодо цього відіграє добір вихователем раціональних форм роботи з дітьми, у тому числі – на прогулянках, в дитячому туризмі, активному дитячому дозвіллі тощо.
3. Розкриття другого питання семінарського заняття потребує від Вас укладання термінологічного міні-словника, де будуть розкриті ключові поняття семінару (див. вище). Зазначте для себе, якою мірою ці поняття взаємопов'язані? Як взаємовідноситься руховий режим із організацією життєдіяльності дітей та режимом дня у кожній віковій групі?
4. З розумінням логіки того, що усі форми роботи, які розглядаються за темою семінарського заняття, визначте, чому краще використовувати терміни «фізкультурно-

оздоровчі заходи в режимі дня» та «малі форми активного відпочинку дітей»? Як це пов'язано із встановленим режимом дня дітей?

5. Ваша відповідь стосовно характеристики різних форм роботи з фізичного виховання в повсякденному житті збагатиться за рахунок наведення прикладів реальної практики фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення понять: «цілеспрямована рухова активність» та «довільна рухова активність дитини».
2. Чому рухи є складовою частиною будь-якого виду діяльності та багатьох психічних процесів у дітей?
3. Які механізми взаємозв'язку рухової активності та функціональних можливостей організму дитини?
4. Як впливає режим малорухомості (гіподинамії) на організм дитини?
5. Які форми роботи з дітьми мають назву «фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня»? Розкрийте методику проведення кожної із такої форми роботи.
6. Перелічіть та охарактеризуйте види фізкультурно-оздоровчої роботи, які мають узагальнену назву «малі форми активного відпочинку дітей».
7. Яку роль відіграють завдання додому з фізичного виховання щодо набуття дітьми основ здорового способу життя? Обґрунтуйте свою думку.
8. Яку роль відіграють піші переходи у формуванні у дитини раціонально будувати відпочинок та залучатися до активного руху?
9. Розкрийте специфіку дитячого туризму як форми оздоровчо-рекреаційної роботи з дошкільниками.
10. Які умови підвищення рухової активності під час прогулянок дітей?

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.

2. Богінч О. Сучасні пріоритети фізичного розвитку дітей. *Дошкільне виховання*. 2008. №7. С. 12-13.
3. Михайличенко Т. Модель фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі. *Вихователь – методист дошкільного закладу*. 2009. №5. С. 14 – 20.
4. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку: пер. з рос. мови. Харків: Ранок, 2007. 192 с.
5. Завьялова Т. П. Дошкольный туризм: проблемы, поиски, решения. *Физическая культура: воспитание, образование, тренировка*. 2001. №2. С. 45-50.
6. Пангелов Б. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. 2010. Київ: Академвидав. 248 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
Організація фізкультурно-оздоровчої роботи
у закладі дошкільної освіти та у сім'ї (6 год.)

Тема семінарського заняття
ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
УЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (2 год.)

Семінарське заняття №8

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Створення умов для фізичного виховання дітей в ЗДО.
2. Планування та облік роботи з фізичного виховання у ЗДО.
3. Організація та керівництво системою фізичного виховання у ЗДО.
4. Лікарсько-педагогічний контроль за фізичним вихованням дошкільників.

Основні поняття: *організація фізичного виховання, фізкультурне обладнання, спортивний інвентар, саморобний спортивний інвентар, фізкультурна зала, спортивний майданчик, міні-стадіон, планування, облік, перспективне планування, поточне планування, посадові обов'язки, лікарсько-педагогічний контроль.*

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- знати види планування роботи інструктора з фізичної культури;
- розуміти вплив планування фізкультурно-оздоровчої роботи на підвищення рівня фізичного розвитку дітей дошкільного віку;
- виявляти розуміння значення фізкультурного обладнання для проведення роботи фізичного розвитку дітей та їх

- оздоровлення;
- знати типологію фізкультурного обридання та його характеристику;
 - знати та характеризувати сучасне (у тому числі – нетрадиційне / саморобне) обладнання як один із варіантів забезпечення роботи з фізичного виховання дітей у ЗДО;
 - знати перелік фізкультурного обладнання для проведення занять у фізкультурній залі;
 - знати перелік фізкультурного обладнання для проведення занять на подвір'ї ЗДО;
 - знати посадові обов'язки працівників ЗДО щодо організації та проведення роботи із підтримки здоров'я дітей та їхніх занять фізичною культурою;
 - уміти обґрунтовувати процедури лікарсько-педагогічний контроль за фізичним вихованням дошкільників з огляду на організацію фізичного виховання у ЗДО.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. Основні матеріали, необхідні Вам для підготовки до усіх питань семінарського заняття, розміщено у запропонованих до семінару підручниках і посібниках. Визначення сучасних засад організації фізичного виховання дітей дошкільного віку у закладі дошкільної освіти буде можливим за використання матеріалів мережі Інтернет за такими темами (у якості прикладів):
 - «Саморобний фізкультурний інвентар у ЗДО».
 - «Обладнання фізкультурної зали ЗДО».
 - «Обладнання спортивного майданчика ЗДО (+ саморобний інвентар)».
2. Готуючись до відповіді на перше питання семінару, використовуйте наступне джерело: *Глазырина Л. Д., Овсянкин В. А. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста: пособие для педагогов дошкол. учреждений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 176 с.* У цьому посібнику найбільш ґрунтовно розглядається питання використання фізкультурного обладнання та посібників на майданчику та у спортивній залі; запропоновано зображення та опис тренажерів та

- тренувальних засобів у системі занять фізичною культурою у ЗДО.
3. У розкритті третього питання семінару важливо акцентувати на тих специфічних пунктах посадових обов'язків працівників ЗДО, які пов'язані із організацією фізкультурно-оздоровчої роботи.
 4. Четверте питання семінарського заняття стосовно здійснення лікарсько-педагогічного контролю за фізичним вихованням дошкільників краще готувати за наступною схемою:
 - I. Три групи здоров'я дітей.
 - II. Оцінка та прогнозування фізичного розвитку дитини (антропометричні дані. Стан здоров'я).
 - III. Оцінка та прогнозування рухового розвитку дитини
 - IV. Діагностика фізичної підготовленості дитини.
 - V. Карта фізкультурно-корекційної роботи з дошкільниками.
 5. Готуватися до цього питання краще за джерелом: *Шишкіна В. А., Дедулевич М. Н. Методика физического воспитания: учеб. пособие Минск : Літаратура і Мастацтва, 2011. 176 с.*

Питання для самоперевірки

1. Чим визначається логіка розробки діагностичної карти здоров'я, фізичного та рухового розвитку дитини?
2. Назвіть заходи, які забезпечують щадний режим для дітей, які часто та тривало хворіють.
3. Перерахуйте складові фізкультурного обладнання для фізкультурного куточка у різних вікових групах ЗДО.
4. Розкрийте методи підвищення ефективності використання фізкультурного обладнання.
5. Перерахуйте вимоги до організації фізкультурно-ігрового середовища.
6. Назвіть види планів, у яких висвітлюються питання фізичного виховання дітей.
7. Розкрийте вимоги до перспективного планування роботи з фізичного виховання.
8. Чим визначається специфіка поточного (оперативного) планування?

9. Схарактеризуйте посадові обов'язки працівників ЗДО стосовно проведення фізкультурно-оздоровчої роботи у садочку.

Рекомендовані джерела

1. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
2. Глазырина Л. Д., Овсянкин В. А. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста : пособие для педагогов дошкол. учреждений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 176 с.
3. Шишкина В. А., Дедулевич М. Н. Методика физического воспитания: учеб. пособие Минск: Літаратура і Мастацтва, 2011. 176 с.
4. Кожухова Н.Н., Рыжкова Л.А., Самодурова М.М. и др. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях: учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Под ред А. Козловой. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.

Тема семінарського заняття
ОРГАНІЗАЦІЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ
УЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (2 год.)

Семінарське заняття №9

Етапи проведення заняття

I. Визначення цілей заняття.

II. Огляд літератури за темою.

III. Обговорення питань:

1. Мета і завдання валеологічного виховання дошкільників.
2. Основні напрями валеологічного виховання дітей дошкільного віку.
3. Форми, методи та методичні прийоми організації роботи з дітьми з валеологічного виховання.
4. Засоби проведення валеологічної роботи з дітьми.

Опорні поняття: *валеологічне виховання, здоров'язберезувальна діяльність закладу дошкільної освіти, здоров'я дитини, посадові обов'язки працівників, здоров'язберезувальне середовище.*

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти специфіку процесу валеологічного виховання дітей дошкільного віку та його зв'язку із загальним процесом валеологічної освіти в Україні;
- знати положення основних законодавчо-нормативних документів, які стосуються організації валеологічного виховання дітей;
- знати мету та завдання валеологічного виховання дошкільників;
- знати основні форми організації валеологічного виховання дошкільників у ЗДО та обґрунтування специфіки їх використання щодо реалізації завдань та напрямів валеологічного виховання дошкільників;
- знати методи та методичні прийоми валеологічного виховання дошкільників у закладі дошкільної освіти;
- уміти визначати стратегію роботи ЗДО щодо проведення комплексної оздоровчої роботи в залежності від загальних

показників здоров'я дітей;

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. У підготовці до даного семінарського заняття спирайтеся на опорні матеріали відповідної лекції. Важливим доповненням Вашої відповіді стануть законодавчо-нормативні матеріали, що стосуються концептуальних та організаційних засад валеології та валеології дошкільного дитинства. Певний перелік таких джерел (та посилань на них) запропоновано нижче, у Рекомендованих джерелах інформації (п. **ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНА БАЗА**).
2. Розкрийте більш детально кожний із напрямів валеологічного виховання дітей дошкільного віку: фізкультурно-оздоровчий, релаксаційний, санітарно-гігієнічний та профілактичний щодо мети та специфіки роботи.
3. Висвітлення наступних питань семінару щодо специфіки форм, методів, методичних прийомів та засобів валеологічного виховання дітей у закладі дошкільної освіти доцільніше здійснювати з наведенням прикладів застосування будь-якого з елементів валеологічної практики. Наприклад, характеризуючи валеологічні розваги, зазначте кілька тем таких заходів, яки види розваг краще для цього використовувати (ляльковий театр, театралізації, перегляд відеоматеріалів тощо). Аналізуючи специфіку інтегрованого заняття з валеології, вкажіть з якими видами навчальної діяльності найбільш доцільна така інтеграція? Розкриваючи засоби валеологічного виховання дітей, проаналізуйте сучасну валеолого-виховну практику садочків, користуючись матеріалами сайтів садочків в Інтернеті.
4. Зазначте, яку роль відіграють оздоровчі технології щодо підтримки та зміцнення здоров'я дітей у валеологічній практиці ЗДО.

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте сутність понять «валеологія», «здоровий спосіб життя», «валеологічне виховання», «валеологізація педагогічного процесу у ЗДО».
2. Розкрийте мету та завдання валеологічного виховання

- дітей дошкільного віку. Обґрунтуйте їх спільні позиції щодо проведення фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми у закладі дошкільної освіти.
3. Розкрийте основні позиції щодо організації процесу валеологічного виховання дошкільників у ЗДО.
 4. Які напрями валеологічного виховання дошкільників використовуються у закладі дошкільної освіти. Коротко схарактеризуйте кожен із них.
 5. Назвіть принципи організації валеологічного виховання у закладі дошкільної освіти, коротко розкрийте специфіку кожного з них.
 6. Яку роль відіграє здоров'язберігаюче середовище садка в організації валеологічної роботи з дітьми?
 7. Назвіть форми валеологічного виховання дітей, які застосовуються у практиці сучасних ЗДО та коротко схарактеризуйте їх.
 8. Назвіть методи та методичні прийоми валеологічного виховання дітей, які застосовуються у практиці сучасних ЗДО та коротко схарактеризуйте їх.
 9. Розкрийте посадові обов'язки працівників ЗДО стосовно організації та проведення валеологічної роботи у садочку.

Рекомендовані джерела

1. Валеологія: Навчальний посібник для студентів вищих, педагогічних закладів освіти / за ред. В.Г. Грибан. Київ: Знання, 2005. 256 с.
2. Денисенко Н.Ф., Лиходід Л.В. та ін. Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2011 128 с.
3. Калуська Л. В. Бережи здоров'я змалку. Авторська програма. Харків: Ранок-НТ, 2007. 96 с.
4. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 120 с.
5. Лохвицька Л. В., Андрущенко Т. К. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2007 176 с.

Рекомендовані джерела інформації

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Валеологія: Навчальний посібник для студентів вищих, педагогічних закладів освіти / за ред. В.Г. Грибан. Київ: Знання, 2005. 256 с.
2. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 428 с.
3. Глазырина Л. Д., Овсянкин В. А. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста : пособие для педагогов дошко. учреждений. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 176 с.
4. Загородня Л. П., Титаренко С. А. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник / за заг. ред. Л. П. Загородньої. Суми: Університетська книга, 2011. 272 с.
5. Зайцев А. А., Конеева Е. В., Полещук Н. К., Соллогуб С. А. Физическое воспитание дошкольников: учеб. пособ. Калининград, 1997. 71 с.
6. Кожухова Н.Н., Рыжкова Л.А., Самодурова М.М. и др. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях: учеб. пособие для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений / Под ред А. Козловой. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.
7. Кушнірюк С. Г., Трофимов В. А., Ткачук О.В. Теорія та методика фізичного виховання (дітей дошкільного віку): навч. посіб. Бердянськ, 2013. 222 с.
8. Лохвицька Л. В., Андрущенко Т. К. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2007 176 с.
9. Малозёмова И. И. Физическое воспитание дошкольников: теоретические и методические основы: учебное пособие для студентов педагогических вузов. URL: <http://elar.uspu.ru/handle/uspu/11642>
10. Лайзане С. Я. Физическая культура для малышей.

- Пособие для воспитателя дет. сада. Москва: Просвещение, 1978. 158 с. с ил.
11. Мелега К. П. Сучасні технології здоров'язбереження: навч. посібн. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 200 с.
 12. Матвієнко С.І., Заплішний І.І. Українські народні рухливі ігри і дошкільному навчальному закладі: навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя. 2011. 119 с.
 13. Степаненкова Э. Я. Теория и методика физического воспитания и развития ребёнка : учеб. пособ. Москва: Академия, 2001. 224 с.
 14. Худолій О. М. Методи фізичного виховання. Теорія та методика фізичного виховання. 2009. №1. С. 19-20.
 15. Шебеко В. Н. Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста. Минск: «Вышэйшая школа», 2015. 254 с.
 16. Шишкина В. А., Дедулевич М. Н. Методика физического воспитания: учеб. пособие Минск : Літаратура і Мастацтва, 2011. 176 с.

ДОДАТКОВА

1. Антипкин Ю. Г. Массаж и физкультура для детей в возрасте до трёх лет. Киев: Здоровья. 1992. 64 с.
2. Беленька Г.В. Здоров'я дитини – від родини. Київ: Наукова думка, 2006. 220 с.
3. Богініч О. Сучасні пріоритети фізичного розвитку дітей. *Дошкільне виховання*. 2008. №7. С. 12-13.
4. Бурова А. Рухливі ігри: організація та керівництво: метод. реком. *Дошкільне виховання*. 2002. № 1. С. 18–19.
5. Вільчковський Е.С., Денисенко Н. Ф., Шевченко Ю. М. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 128 с.
6. Ворончук О. Ігрове фізкультурне обладнання. *Дошкільне виховання*. 2003. №9. С. 16-19.
7. Денисенко Н.Ф., Лиходід Л.В. та ін. Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2011 128 с.

8. Завьялова Т. П. Дошкольный туризм: проблемы, поиски, решения. *Физическая культура: воспитание, образование, тренировка*. 2001. №2. С. 45-50.
9. Игры на свежем воздухе / под. ред. Маркевич В.В. Минск: Харвест, 2005. 112.
10. Козак О. Н. Зимние игры для больших и маленьких. Санкт-Петербург: СОЮЗ, 1999. 96 с.
11. Круцевич Т. Ю. Оптимізація рухової активності дітей старшого дошкільного віку в процесі туристсько-краєзнавчої діяльності. *Гуманітарний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди*. 2008. С. 88-90.
12. Луцик І. В. Рухливі ігри в дитячому садку. Харків: Видво «Основа: «Тріада+», 2008. 110 с.
13. Михайличенко Т. Модель фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі. *Вихователь – методист дошкільного закладу*. 2009. №5. С. 14–20.
14. Мойсак О.Д. Основи медичних знань та охорони здоров'я: навчальний посіб. Київ: Знання, 2007. 616 с.
15. Організація активного відпочинку дітей в дошкільному закладі: дидактична розробка, що містить різні форми роботи з активного відпочинку дітей. Дошкільний заклад № 3. Шостка, 2016. 64 с. URL: <https://udnz15.org/organizaciya-aktivnogo>
16. Прокопчук О. Здоров'я дитини – багатство країни. *Дошкільне виховання*. 2008. №7. С. 12-13.
17. Неведомська Є. О. Роль рухової активності у збереженні здоров'я. *Основи здоров'я та фізична культура*. № 11-12. 2008. С. 17-19.
18. Обремська О. Нестандартне фізкультурне обладнання. *Дошкільне виховання*. 2011. №6. С. 22-23.
19. Оздоровительный массаж в домашних условиях: пособие для родителей / Л. Г. Голубева, И. А. Прилепина; под ред. В. А. Доскина. Москва: Просвещение, 2007. 48 с.
20. Пангелов Б. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. 2010. Київ: Академвидав. 248 с.

21. Роль подвижных игр в развитии детей дошкольного возраста. *Дошкольная педагогика*. 2007. № 6. С. 10-14.
22. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку: пер. з рос. мови. Харків: Ранок, 2007. 192 с.
23. Синягина Н. Ю., Кузнецова И. В. Как сохранить и укрепить здоровье детей: Психологические установки и упражнения. Москва: Владос, 2004. 150 с.

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНА БАЗА

1. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція, 2021) [Електронний ресурс]. URL: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
2. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / Наук. кер проекту В.О. Огневюк. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
3. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист: зб. документів. Київ: Наукова думка, 1998.
4. Додаток до листа МОН України від 16.08.2010 р. № 1/9-563 «Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу»: URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Закон України «Про дошкільну освіту». Київ: Ред. ж-лу Дошкільне виховання, 2001. 56 с.
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у літній оздоровчий період Додаток до листа Департаменту освіти і науки ОДА від 13.05.2014 р. №1484-41/2014
7. Концепція інтегративної українознавчої валеологічної освіти в Україні (проект). *Освіта*. 1996. 24 лип. (№ 39). С. 1–3.
8. Концепція національного виховання. *Освіта*. 1996. 7 серп. (№ 41). С. 2–7.
9. Концепція неперервної валеологічної освіти в Україні. Київ: Освіта, 1994. 4 с.
10. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku->

[ditey/programa-vpevnenii-start-2017.rar](#)

11. Калуська Л. В. Бережи здоров'я змалку. Авторська програма. Харків: Ранок-НТ, 2007. 96 с.
12. Лохвицька Л. В. Програма з основ здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку «Про себе треба знати, про себе треба дбати». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 120 с.
13. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі: інструктивно-методичні рекомендації. *Дошкільне виховання*. 2004. №10. С. 5-7.
14. Українське дошкілля. Програма розвитку дітей дошкільного віку / О. І. Білан та ін. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 256 с.
15. Щодо організації роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період Лист МОНмолодьспорт №1/9-198 від 16.03.12 року Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України №1/9-198 від 16березня 2012 р.

Навчальне видання

Укладач:

Матвієнко Світлана Іванівна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
«ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

**здобувачам освіти першого (бакалаврського) рівня
денної форми навчання
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»**

Технічний редактор – І. П. Борис

Верстка, макетування – А. В. Новгородська

Підписано до друку 05.07.2021
Гарнітура Calibri
Замовлення № 287

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 1,49
Ум .друк. арк. 2,61

Папір офсетний
Ел. видання

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72

E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.